

Området vid Järle kvarn behöver förändras

Järleån och Järle kvarn är ett välbesökt område i Nora kommun och Örebro län. Kraftverket och regleringen vid dammen saknar dock de tillstånd som lagstiftningen i dag kräver. Dammen hindrar också fisk, musslor och andra vattenlevande djur att passera och överleva. Naturvårdsverket, som äger dammen, har tagit fram ett förslag på hur området kan se ut i framtiden.

Tillämpningen av lagstiftningen kring dammar har förändrats

Tillämpningen av lagstiftningen kring dammar och vattenkraftverk har under senare år förtydligats. Mark- och miljööverdomstolen har slagit fast att vattenkraftverksverksamhet inte längre kan bedrivas med stöd av gammal hävd – idag krävs det tillstånd. Regleringen och vattenkraften vid Järle kvarn har skett med stöd av gammal hävd och saknar tillstånd.

Höga natur- och kulturvärden men också utmaningar

Järleån är utpekad som riksintresse för naturvård och Bondbyn med Järle kvarn som riksintresse för kulturmiljövård. Järleån är även naturreservat och Natura 2000-område. Samtidigt som här finns höga natur- och kulturvärden hindrar dammen fisk, musslor och andra vattenlevande djur att passera och överleva. Provfisken och inventeringar av musslor visar att Järleån inte mår bra och ån är därför klassad som måttlig ekologisk status. Enligt EUs ramdirektiv för vatten ska alla sjöar och vattendrag uppnå god ekologisk status till 2021.

Naturvårdsverket ansvarar för dammen

Naturvårdsverket som äger dammen har gett Länsstyrelsen i uppdrag att utreda olika lösningar för hur dammen kan ersättas med självreglering, i detta fall en fors. Målet är att skapa en långsiktigt hållbar lösning som uppfyller lagstiftningens krav och uppnår naturvårdens mål om ett levande vattendrag. Länsstyrelsen har tillsammans med en konsult utrett olika lösningar. Det förslag som sammantaget bäst tillgodoser naturvärden är en lösning där delar av dammen ersätts av en naturlig fors.

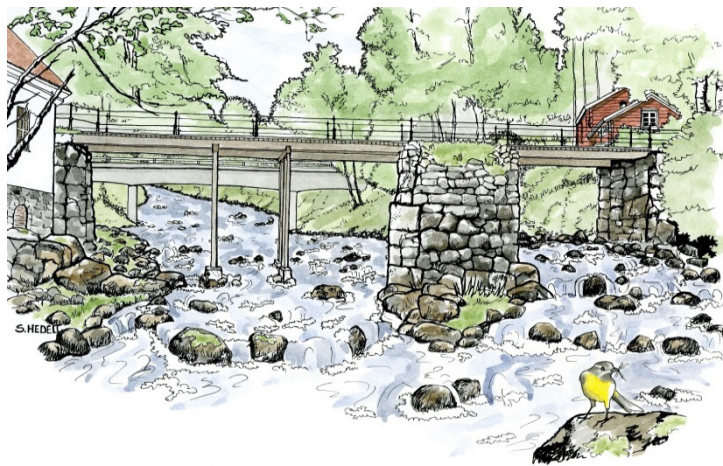
Beskrivning av förslaget

Förslaget innebär att luckorna i dammen plockas bort och att stenmurverket nedanför luckorna tas bort. Vattenytan ovanför dammen sänks och ersätts med en strömmande vattenmiljö. Skiborden i den södra fåran mot stenvälsbron tas bort och vattnet kommer även i fortsättningen rinna denna väg. Genom dammen skapas en fors liknande den som finns nedanför dammen uppemot landsvägsbron. Mittpelaren i stenmurverk som skiljer de centrala luckorna från de mindre luckorna på norra sidan behålls och förstärks. Bron över dammen behålls och renoveras. Ambitionen är att vatten ska rinna i samtliga fåror men att huvudparten ska rinna genom det stora centrala utskovet.

En tillståndsprocess under 2017

Under 2017 kommer Naturvårdsverket att inleda en tillståndsprocess. Innan ansökan skickas in till domstol kommer det att vara samråd med berörda myndigheter och därefter med berörd allmänhet och sakägare. Slutligen är det alltså mark- och miljödomstolen som beslutar om tillstånd och gör avvägningen mellan till exempel naturvårdsintressen och kulturmiljöintressen.

På mötet den 16 november diskuterar vi hur vi tillsammans kan utveckla natur- och kulturvärdena vid Järle kvarn.

Illustrationer på hur Järle kvarn kan komma att se ut efter att förändringen är genomförd. Bilden till vänster är kvarnområdet sett nedströms och den till höger visar området uppströms.

Illustrationer: Norconsult